

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قوه قضائیه
دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد

رشته: حقوق اسناد و قراردادهای تجاری

عنوان: ماهیت حقوقی قرارداد اختیار معامله با توجه به اقتضائات بازار سرمایه

استاد راهنما: جناب آقای دکتر مهدی رشوند بوکانی

استاد مشاور: جناب آقای دکتر ناصر علی دوستی شهرکی

دانشجو: مهدی احمدی

بهمن ۱۳۹۷

این پایان نامه را در صورت موفقیت و شایستگی دفاع، با افتخار تقدیم می‌کنم به همه مدافعان حرم حضرت زینب کبری (س) و حضرت رقیه (س)، خصوصاً شهدای مظلوم مدافع حرم و شهدای دوران دفاع مقدس.

ضمن تشکر و قدردانی فراوان از اساتید بزرگوار دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری خصوصا استاد گرانقدر جناب آقای دکتر مهدی رشوند بوکانی و استاد عزیز جناب آقای دکتر ناصر علی دوستی شهرکی که با راهنمایی و مشاوره این عزیزان توانستم این پایان نامه را به پایان برسانم. همچنین از خانواده ام که کمک حال بنده بوده اند، کمال تشکر را دارم.

چکیده

تحولات جدید در حوزه تجارت، اقتصاد و فناوری، حوزه مالی را دچار تغییرات عمده ای قرارداد و این قبیل امور باعث ظهور شاخه علمی جدیدی با عنوان علم مهندسی مالی گردیده است که باعث تصویب قوانین مرتبط نیز گردیده است. طراحی ابزارهای مالی از جمله ابزارهای مشتقه مالی از وظایف این علم می باشد. در ایران نیز به دنبال دگرگونی های اقتصادی و اجتماعی دهه ۱۳۴۰، بورس اوراق بهادار تهران در بهمن ماه سال ۱۳۴۶ بر پایه قانون مصوب اردیبهشت ماه ۱۳۴۵ تاسیس شد و در راستای اجرای سیاست های اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ضرورت توسعه بازار اوراق بهادار، قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۱۳۸۴/۹/۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. در بند ۱۱ ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴، به دو نوع از این ابزار های مشتقه، یعنی قراردادهای آتی و اختیار معامله، اشاره شده است. فلسفه اصلی ابداع ابزار های مشتقه مالی، تامین ریسک است، به گونه ای که می توان گفت، مشتقات همان ابزارهای مدیریت ریسک هستند یعنی در واقع هدف ابزارهای مشتقه از جمله قرارداد اختیار معامله، به حداقل رساندن میزان ریسک در بازار است و با توجه به اینکه، معاملاتی که با استفاده از ابزارهای مشتقه صورت می گیرد، حجم زیادی از معاملات بازارهای بورس را به خود اختصاص می دهد لذا ضروریست تا ماهیت حقوقی و اهمیت این ابزار ها مشخص شود. در این پژوهش ماهیت قرار داد اختیار معامله را مورد بررسی و با برخی عقود مقایسه و مورد واکاوی قرار دادیم و در نهایت به این نتیجه رسیدیم که قرارداد اختیار معامله دارای ماهیتی کاملاً مستقل است و در زمره عقود معین جای می گیرد. چرا که علاوه بر ذکر نام این عقد توسط قانونگذار در قانون جدید بازار اوراق بهادار، شرایط و تعریف آن نیز به حدی که سبب تمایز مقتضای آن از سایر عقود شود، توسط دستورالعمل معاملات قرارداد اختیار معامله سهام در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران مصوب ۱۳۹۵/۹/۱۷ هیئت مدیره سازمان بورس اوراق بهادار مشخص شده است.

واژگان کلیدی: بازار سرمایه، بورس اوراق بهادار، ابزار های مشتقه مالی، قرارداد اختیار معامله.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه.....
۵.....	فصل اول: کلیات (مفاهیم و تاریخچه).....
۶.....	مبحث اول: بازار.....
۶.....	گفتار اول: بازار مالی.....
۸.....	بند اول: تعریف بازار مالی و اقسام آن.....
۱۰.....	بند دوم: بازار سرمایه در ایران.....
۱۲.....	گفتار دوم: بورس اوراق بهادار.....
۱۲.....	بند اول: تعریف بورس.....
۱۵.....	بند دوم: علل پیدایش بورس اوراق بهادار.....
۱۷.....	بند سوم: تاریخچه بورس اوراق بهادار در دنیا.....
۱۹.....	بند چهارم: تاریخچه بورس اوراق بهادار ایران.....
۲۱.....	بند پنجم: مزایای بورس.....
۲۳.....	بند ششم: معایب بورس.....
۲۵.....	بند هفتم: قانون بورس.....
۲۸.....	مبحث دوم: ابزارهای مشتقه مالی.....

- گفتار اول: مفهوم ابزارهای مشتقه مالی از منظر مهندسی مالی..... ۲۸
- گفتار دوم: انواع ابزارهای مهندسی مالی..... ۳۲
- گفتار سوم: انواع و اقسام ابزارهای مشتقه مالی..... ۳۳
- گفتار چهارم: ابزارهای مشتقه از منظر قانونی..... ۳۶
- گفتار پنجم: علل گسترش ابزارهای مشتقه مالی..... ۳۹
- بند اول: تغییرات قیمت ۳۹
- بند دوم: افزایش بازارهای بورس..... ۴۱
- بند سوم: مدیریت ریسک..... ۴۳
- گفتار ششم: انواع ابزارهای مشتقه مالی و تعاریف آن..... ۴۶
- بند اول: قرارداد آتی..... ۴۷
- الف: قرارداد آتی خاص..... ۴۸
- ب: قرارداد آتی یکسان ۵۱
- بند دوم: قرارداد سوآپ..... ۵۴
- فصل دوم: قرارداد اختیار معامله..... ۵۶**
- مبحث اول: تاریخچه، تعریف، ارکان و اوصاف..... ۵۷
- گفتار اول: تاریخچه قرارداد اختیار معامله..... ۵۷
- گفتار دوم: تعریف قرارداد اختیار معامله..... ۵۹

- گفتار سوم: ارکان قرارداد اختیار معامله..... ۶۴.....
- بند اول: اختیار..... ۶۵.....
- بند دوم: التزام ..... ۶۵.....
- بند سوم: قیمت اختیار(یا حق شرط)..... ۶۶.....
- بند چهارم: دارایی پایه ..... ۶۶.....
- بند پنجم: قیمت توافقی بر روی دارای پایه..... ۶۷.....
- بند ششم: تاریخ سررسید..... ۶۷.....
- گفتار چهارم: اوصاف قرارداد اختیار معامله..... ۶۸.....
- بند اول: لازم بودن..... ۶۸.....
- بند دوم: معاوضی بودن..... ۷۰.....
- بند سوم: قطعی بودن..... ۷۲.....
- الف: غرر..... ۷۳.....
- ب: قمار..... ۷۶.....
- بند چهارم: رضایی بودن در فرابورس و تشریفاتی بودن در بورس ..... ۷۷.....
- بند پنجم: مغاینه ای..... ۷۸.....
- بند ششم: آنی بودن(فوری)..... ۸۰.....
- بند هفتم: عقد تحمیلی، آزاد..... ۸۳.....

۸۴.....	بند هشتم: عهدی بودن
۸۶.....	مبحث دوم: اثر اصلی و مقایسه آن با عقود معین
۸۶.....	گفتار اول: عقد بیمه
۹۰.....	گفتار دوم: عقد وکالت
۹۲.....	گفتار سوم: عقد جعاله
۹۳.....	گفتار چهارم: قولنامه
۹۵.....	گفتار پنجم: هبه با شرط عوض
۹۶.....	گفتار ششم: صلح
۹۸.....	گفتار هفتم: ایجاب بدون حق رجوع
۹۹.....	گفتار هشتم: بیع
۱۰۰.....	بند اول: تعریف عقد بیع و موضوع آن
۱۰۲.....	بند دوم: بطلان یا عدم بطلان بیع حق
۱۰۷.....	جمع بندی و نتیجه گیری
۱۱۱.....	فهرست منابع

بسمه تعالی

مقدمه

جهان امروز، جهان تغییرات و تحولات است. پویائی و تغییرات سریعی که در جوامع انسانی رخ می دهد، مرهون پیدایش تجهیزات رایانه ای، ماهواره های مخابراتی، سیستم های هوشمند و تکنولوژی مدرن می باشد. در این شرایط کشوری می تواند دارای اقتصاد سالم و مطمئن باشد که در آن یک بازار سرمایه کارا پایه ریزی شده باشد. بورس اوراق بهادار در اکثر کشور ها کانون اصلی بازار سرمایه است، یا بهتر است بگوئیم بازار سرمایه، معمولاً نقش خویش را از طریق بورس اعمال می کند. سازوکار این بازار به گونه ای است که ضمن سهیم کردن عموم مردم در مالکیت شرکت ها، باعث کنترل نقدینگی شده و به این وسیله تورم را کاهش می دهد. از سوی دیگر، با تخصیص و تهیه منابع و سرمایه لازم به بنگاههای تولیدی، زمینه هر چه بهتر اشتغال و رونق و پیشرفت اقتصادی را فراهم می آورد و کشور را از بی کاری و رکود اقتصادی نجات می دهد.

در تعریف بورس آمده است: یک بازار متشکل و رسمی سرمایه که در آن خرید و فروش (داد و ستد) سهام شرکت ها یا اوراق قرضه دولتی یا موسسات معتبر خصوصی، تحت ضوابط و قوانین و مقررات خاصی انجام می شود. در ایران نیز به دنبال تحولات اقتصادی و اجتماعی دهه ۱۳۴۰، بورس اوراق بهادار تهران در بهمن ماه سال ۱۳۴۶ بر پایه قانون مصوب اردیبهشت ماه ۱۳۴۵ تاسیس شد. در راستای اجرای سیاست های

اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ضرورت توسعه بازار اوراق بهادار، قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۱۳۸۴/۹/۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

در واقع تحولات جدید در حوزه اقتصاد و فناوری، حوزه مالی را نیز دچار تغییرات عمده ای قرارداد و این قبیل امور باعث ظهور شاخه علمی جدیدی با عنوان علم مهندسی مالی گردیده است که باعث تصویب قوانین مذکور نیز گردید. یکی از وظایف مهم این علم طراحی ابزارهای مالی از جمله ابزارهای مشتقه مالی می باشد که مباحث مهمی را در علم مهندسی مالی به خود اختصاص داده است. لذا بدیهی است که می بایستی زمینه قانونی این ابزارها فراهم می شد که این مهم، در بند ۱۱ ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴، مورد تصویب قرار گرفت و در این ماده به دو نوع از این ابزارهای مشتقه، یعنی قراردادهای آتی و اختیار معامله، اشاره شده است. در واقع با تصویب این قانون، زمینه قانونی و رسمی این معاملات در بازار بورس ایران فراهم شد.

ابزارهای مشتقه مالی یا مشتقات که از نوآوری های متخصصان امور مالی می باشد و به تعبیری، واژه جدید و مظهری از توسعه و نوآوری در دانش مهندسی مالی و مدیریت ریسک می باشد، نقش مهمی در بازارهای مالی پیشرفته ایفا می نماید. این ابزارها برای مقابله با ریسک و به طور عمده ریسک قیمت به وجود آمده اند و روز به روز تعامل و تنوع پیدا می کنند. یکی از وجوه اهمیت این قراردادها، انتشار آنها گاه تا

چندین برابر موجودی دارای پایه است و مبالغ هنگفتی به وسیله آنها جا به جا می شود و بدون عمل به مفاد آنها تنها با پرداخت ما به التفاوت خاتمه می یابند.

در اقتصاد مالی، مشتقات به معنی مجموعه ابزاری است که دارای خصوصیات مشترک است و این واژه به کلیه ابزارهای قابل معامله در بورس و فرابورس که مرتبط با معامله اوراق بهادار، ارز، نرخ بهره، کالا و غیره باشد اطلاق می شود. در واقع فلسفه اصلی ابداع ابزارهای مشتقه مالی، تامین ریسک است، به گونه ای که می توان گفت، مشتقات همان ابزارهای مدیریت ریسک هستند.

معاملاتی که با استفاده از ابزارهای مشتقه صورت می گیرد، حجم زیادی از معاملات بازارهای بورس را به خود اختصاص می دهد. از نظر بسیاری از متخصصان، وجود بازارهای مالی پیشرفته که زمینه تجهیز پس اندازهای کوچک برای سرمایه گذاری را فراهم کند، شرط لازم رشد اقتصادی می باشد. کشورهای اسلامی نیز می بایستی بازارهای مالی خود را با شرایط کنونی و ابزارهای جدید توسعه دهند تا از نوآوری های متخصصان امور مالی در دوران جدید، و رشد و پیشرفت اقتصادی، عقب نمانند. که البته همان طوری که اشاره کردیم قانونگذار ایران در بند ۱۱ ماده یک قانون بازار اوراق بهادار به دو نوع از این ابزارها (یعنی قرارداد آتی و قرارداد اختیار معامله) اشاره کرده است. دگرگونی و تحولات اقتصادی و مالی در جهان در دهه های اخیر و توسعه و رونق اقتصاد باعث ابداع و تعامل ابزارهای متعدد مالی شده است. در این میان، قرارداد اختیار معامله از اهمیت بیشتری برخوردار است زیرا اختیار معامله تنها قراردادی است که در بازارهای

بورس و خارج از بورس قابل معامله است، به گونه ای که این قرارداد در بازارهای فرابورس به سرعت در حال رشد است. از سوی دیگر، انعطاف پذیری قرارداد اختیار معامله در مقایسه با دیگر ابزارهای مشتقه مالی باعث شده است تا بدین وسیله بهتر بتوان خطر ناشی از نوسانات قیمت کالاها (مدیریت ریسک) را پوشش داد.

این قرارداد که موضوع آن، انتقال حق خرید یا فروش یک کالای مشخص و معلوم به طرف دیگر در مقابل دریافت پول است، قراردادی با قالب و ساختار و موضوع خاص می باشد که نظیر آن را در حقوق اسلامی به وضوح نمی توان یافت. به همین دلیل بسیاری از نویسندگان ایرادهای شرعی بسیاری بر آن وارد دانسته اند در حالی که به نظر می رسد بسیاری از ایرادهای مزبور ناشی از عدم شناخت دقیق آن است.

تعدادی مقاله در خصوص موضوعات مرتبط با عنوان پایان نامه نگاشته شده است و در این پژوهش نیز از طریق روش کتابخانه ای و بهره جویی از منابع حقوق، تلاش شده است، ضمن تبیین ماهیت، اوصاف و تعریف قرارداد اختیار معامله به اصطلاحات مرتبط با این قرارداد از جمله قیمت اختیار، دارایی پایه و غیره اشاره و به سؤالاتی از قبیل اینکه قرار داد اختیار معامله در زمره عقود با نام است یا بی نام؟ آیا قرارداد اختیار معامله دارای ماهیت حقوقی مستقل است یا باید در قالب عقود ذکر شده در قانون مدنی بررسی شوند؟ آیا بیع حقوق از منظر قانونی صحیح است و اینکه این قرارداد را می توان در قالب عقد بیع منعقد نمود؟ پاسخ داد. لذا در فصل اول به کلیات می پردازیم و در فصل دوم، قرارداد اختیار معامله را مورد بحث قرار خواهیم داد.

فصل اول:

کلیات (مفاهیم و تاریخچه)

مبحث اول: بازار

با توجه به اینکه ابزارهای مشتقه مالی از جمله قرارداد اختیار معامله، از نوآوری های مهندسی مالی و مدیریت خطر می باشند و نقش مهمی در بازارهای مالی پیشرفته ایفا می نمایند و از طرفی معاملاتی که با استفاده از این ابزارها شکل می گیرد، حجم وسیعی از معاملات بازارهای بورس را به خود اختصاص داده است لذا ضروریست در فصل کلیات، به بحث بازار و تعریف و اقسام آن پرداخته شود.

گفتار اول: بازار مالی

تامین مخارج سرمایه گذاری در اقتصاد ملی از هر منبع و منشائی که باشد، خواه ابزار داخلی یا خارجی، خواه روش های تورمی یا غیر تورمی در گرو تجهیز یک مازاد اقتصادی است به تعبیر دیگر، برای افزایش سرمایه گذاری لازم است منابعی مازاد بر مصرف جاری وجود داشته باشد تا بتوان آن را جمع آوری و به مسیر مورد نظر هدایت و کنترل کرد.

فرآیند جمع آوری و ذخیره سرمایه لازم در اقتصاد یک کشور به عوامل زیر بستگی دارد:

- ۱- افزایش حجم پس انداز واقعی در اقتصاد ملی.
- ۲- جمع آوری منابع پس اندازی از طریق یک سازوکار مالی و اعتباری کارا، به گونه ای که بتوان وجوه مزبور را در سطحی گسترده و از منابع مختلف گردآوری کرد و آن را در دسترس متقاضیان قرارداد.

۳- شکل‌گیری و فرآیند سرمایه‌گذاری به خودی خود.

در این میان از دیدگاه دوم، اهمیت بازارهای مالی و نیز نهادهای مالی فعال با کارکردهای مختلف به سبب نقش اساسی آنها در جمع‌آوری منابع پس‌انداز کوچک و بزرگ موجود در اقتصاد ملی و هدایت آنها به سوی مصارف مولد اقتصادی است.^۱ ملاحظه می‌شود که بازار مالی نقشی بسزا در اقتصاد یک کشور ایفاء میکند، چرا که این بازار در فرآیند انباشت و ذخیره سرمایه لازم در اقتصاد ملی به لحاظ کارکردها و فواید آن نقش اساسی دارد.

در واقع نقش بازارهای مالی در فرآیند توسعه اقتصادی، شامل تجهیز پس‌انداز، تخصیص منابع، تسهیل مدیریت ریسک و ایجاد سهولت در امر معاملات، خدمات و قراردادهای می‌باشد.^۲

برخی از صاحب‌نظران امور مالی و علم اقتصاد، طرح کلی و ساختار بازارهای مالی را به دو دسته تقسیم بندی کرده اند:^۳

۱- دسته اول بازار پول

۲- دسته دوم بازار سرمایه

۱- دوانی غلام حسین، کتاب بورس سهام و نحوه قیمت‌گذاری سهام، چاپ چهارم، نشر نخستین، تابستان ۱۳۸۴، صفحات ۱۰ و ۱۱

۲- مهران فر محمد رضا، کتاب آشنایی با مفاهیم بورس اوراق بهادار، نشر چالش، چاپ چهارم ۱۳۹۲، صفحه ۳۷

۳- دوانی غلام حسین، کتاب بورس سهام و نحوه قیمت‌گذاری سهام، منبع پیشین، صفحه ۱۶

بند اول: تعریف بازار مالی و اقسام آن

در تعریف بازار مالی آمده است: مکانی منسجم و سازمان یافته که در آن، دارایی های مالی مبادله می شود. علاوه بر تقسیم بندی فوق، برخی نویسندگان، طبقه بندی دیگری را برای بازار مالی فرض کرده اند و آن را متشکل از سه بازار پول، سرمایه و تامین اطمینان می دانند. که در ذیل به توضیح مختصری پیرامون این سه بازار می پردازیم و سپس به بررسی دقیق بازار سرمایه می پردازیم. در بازار پول، منابع مالی کوتاه مدت گردآوری می شود و تاریخچه پیدایش و شکل گیری بازار مالی، حکایت از اولویت زمانی تشکیل بازار پول دارد. در واقع در بازار پول، ما با خلق و داد و ستد پول و تامین مالی کوتاه مدت در ارتباط هستیم. این در حالی است که در بازار سرمایه، منابع مالی بلند مدت جمع آوری می شود و این بازار، مشابه هر بازار دیگری است با این تفاوت که مهم ترین کالای این بازار، سرمایه می باشد. در بازار مالی، بازار سرمایه با انجام دو وظیفه مهم "تامین منابع مالی بلند مدت و مدیریت خطر پذیری" نقش بسزایی را در افزایش ضریب اطمینان و حجم سرمایه گذاری ها، به خصوص در فعالیت های بلند مدت اقتصادی ایفا می کند!

به تعبیر دیگر، بازار سرمایه امکانات لازم برای انتقال وجوه پس انداز مردم را به سایر فرصت های سرمایه گذاری که برای واحد های دیگر وجود دارد را فراهم می کند.^۲

۱- مرتضی والی نژاد، مقاله مقدمه ای بر بازار سرمایه و بورس اوراق بهادار، مجله بانک و اقتصاد، شماره ۱۰۴، بهمن ۱۳۸۸، صفحات ۶۴ و ۶۵

۲- دوانی غلام حسین، کتاب بورس سهام و نحوه قیمت گذاری سهام، منبع پیشین، صفحه ۱۷

در بازار تامین اطمینان نیز همانطوری که از نام آن مشخص است، با امنیت بازار سر و کار داریم. بدین شرح که بازار تامین، و وظیفه تقلیل و توزیع مخاطرات بازارهای پول و سرمایه را بر عهده دارد و کانون این بازار، شرکت های بیمه هستند^۱.

همانطور که گفته شد، خلق و داد و ستد پول و تامین مالی کوتاه مدت در بازار مالی، بر عهده ی بازار پول است و بانکها و موسسات اعتباری در این راستا ایفا نقش می نمایند. بازار سرمایه نیز (که زیر بنای فعالیت های تجاری، صنعتی، دولتی و خصوصی و واسطه تخصیص وجوه بلند مدت به منظور تشکیل دارایی های سرمایه ای می باشد) از طریق بورس اوراق بهادار نقش آفرینی می کند. به عبارت دیگر، بورس اوراق بهادار، کانون اصلی بازار سرمایه است.

بنابراین به طور خلاصه می توان گفت که بازار مالی از سه بازار تشکیل شده است: بازار پول، بازار سرمایه و بازار تامین اطمینان.

بازار پول: وظیفه تامین مالی کوتاه مدت و میان مدت و خلق پول و داد و ستد در این خصوص را بر عهده دارد و بانک ها و موسسه های اعتباری در این بازار فعال می باشند.

بازار تامین اطمینان: وظیفه تقلیل و توزیع مخاطرات بازارهای پول و سرمایه را بر عهده دارد که شرکت های بیمه در این ارتباط فعالیت دارند.

بازار سرمایه: این بازار به عنوان زیر مجموعه ای از بازار های مالی تلقی می شود. به طوری که منابع مالی بلند مدت مورد نیاز بنگاه های تولیدی از این بخش از سیستم مالی تامین می گردد. نقش اولیه بازار های مالی به طور اعم و بازار سرمایه به طور اخص عبارت است از کمک به تبدیل پس اندازهای افراد و واحدهای تجاری به سرمایه گذاری که توسط واحد های اقتصادی دیگر صورت می گیرد^۱.

البته در طبقه بندی بازارهای مالی، تقسیم بندی های مختلفی نیز ارائه شده است^۲.

با توجه به اینکه محور این پژوهش مبتنی بر بازار سرمایه می باشد لذا در ادامه به بررسی و واکاوی این اصطلاح می پردازیم.

بند دوم: بازار سرمایه در ایران

بازارهای سرمایه اصولاً به دو بخش اصلی تقسیم بندی می شوند: بازار اولیه و بازار ثانویه. فروش دارایی مالی که مستقیماً توسط صادره کننده آن صورت گیرد، اصطلاحاً مبادلات بازار اولیه نامیده می شود. که در واقع این بخش از بازار سرمایه است که می تواند فرآیند پس انداز به سرمایه گذاری را تسهیل نماید. از طرفی دیگر، بازاری که در آن اوراق بهادار داد و ستد می شوند، بازار ثانویه نامیده می شود. در این بازار، دارندگان اوراق بهادار در صورت تمایل می توانند، این اوراق را مورد معامله و داد و ستد

۱- همان، صفحه ۱۷

۲- جهت مطالعه بیشتر رجوع شود به: منبع پیشین، صفحه ۱۳ و مهران فر محمدرضا، کتاب آشنایی با مفاهیم بورس اوراق بهادار، نشر چالش، چاپ چهارم ۱۳۹۲، صفحات ۳۷ و ۳۸

قرار دهند. وجود و فعالیت بازارهای ثانویه، می تواند روند جریان وجوه را در بازار های اولیه تضمین کند^۱.

قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران در ماده ۱ بندهای ۹ و ۱۰ به بازار اولیه و ثانویه اشاره کرده است. در بند ۹ در تعریف بازار اولیه آمده است: بازار اولیه بازاری است که اولین عرضه و پذیره نویسی اوراق بهادار جدید الانتشار در آن انجام می شود و منابع حاصل از عرضه اوراق بهادار در اختیار ناشر قرار می گیرد. در بند ۱۰ نیز در تعریف بازار ثانویه آمده است: بازار ثانویه بازاری است که اوراق بهادار پس از عرضه اولیه، در آن مورد داد و ستد قرار می گیرد.

شرکت های بازرگانی برای تامین مالی فعالیت های خود به حجم زیادی از منابع مالی و سرمایه کافی نیازمندند. در واقع این شرکت ها جهت رشد و توسعه و پیشرفت خود، نیاز به سرمایه گذاری بالایی هستند و بدیهی است که این میزان سرمایه در مدت زمان محدود، امکان پذیر نمی باشد و ضرورت دارد که از طرق دیگری، منابع مورد نیاز خود را تامین نماید. حتی دولت ها نیز به منظور ارائه بهتر خدمات و کالا به مردم، نیازمند این هستند که حجم بالایی پول، وام بگیرند. بازار سرمایه این امکان را فراهم می کند که شرکت ها و دولت ها، بتوانند از طریق فروش اوراق بهادار، نیازهای مالی و سرمایه ای

۱- دوانی غلام حسین، کتاب بورس سهام و نحوه قیمت گذاری سهام، منبع پیشین، صفحه ۱۷